

YTTRANDE

2023-10-30

Elevernas riksförbund
Norr Mälärstrand 24, 112 20 Stockholm

Lagrådsremiss

Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

Elevernas riksförbund arbetar för en bättre och mer demokratisk skola. Vi samlar demokratiska elevföreningar på högstadiet och gymnasiet. Våra syften är att samla och stärka elever i demokratiska forum, representera och föra fram elevers röster samt värna elevers rättigheter.

Yttrandet är avgränsat till lagrådsremissens delar som rör Elevernas riksförbunds erfarenhets- och kompetensområden.

Sammanfattning

Elevernas riksförbunds **tillstyrker** att elever lättare ska få läsa i snabbare takt och på en högre nivå. Vi ser mycket positivt på att **regeringen ändrat i de föreslagna lydelseerna utifrån Elevernas riksförbunds föregående remissvar**, och numera inkluderar elevers inflytande över sin skolgång. Detta går i linje med Barnkonventionen, FN:s barnrättskommittés rekommendationer från 2023¹ och skollagen, och det är av yttersta vikt att detta behålls.

Våra huvudsakliga synpunkter är att lagrådsremissen varken inkluderar den anpassade skolan eller diskuterar anledningar till varför den anpassade skolan ej inkluderats. Vidare ser vi två risker med att förslagen i lagrådsremissen inte är obligatoriska: likvärdigheten och möjligheten för regeringen att fransäga sig ansvaret över den statliga finansieringen via det generella statsbidraget. Vi ställer oss även frågande varför stödjande insatser från Statens skolverk tagits bort efter den första remissrundan. Vi menar att det bör finnas stödinsatser i

¹ CRC/C/SWE/CO/6-7, para 20 (d)

form av kompetensutveckling riktade till lärare, personal inom elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen, samt för eleverna.

Synpunkter

2. Lagtext

Vi noterar att regeringen ändrat i de föreslagna lydelseerna i 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c § **utifrån Elevernas riksförbunds föregående remissvar**², vilket vi ser mycket **positivt** på. Vi vill fortsatt understryka vikten av elevinflytande även i denna lagrådsremiss, och menar att det är ytterst väsentligt att elevens inflytande behålls i meningen “[...] eleven och elevens vårdnadshavare medger det”. Detta med hänvisning till artikel 12 i barnkonventionen, FN:s barnrättskommittés rekommendationer från 2023³, och till elevers rätt till inflytande enligt skollagen⁴.

Vi ser även **positivt** på meningen “Om eleven eller elevens vårdnadshavare tar tillbaka sitt medgivande upphör beslutet att gälla.”, i de föreslagna lydelseerna i 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c §. Vi tillstyrker detta och att “beslutet regelbundet följs upp och vid behov omprövas” (s.35), eftersom **elever vet bäst hur det är att vara elev**. Elever bör således ha möjlighet att kontinuerligt utvärdera sin utbildning och sina lärare, och skolan en skyldighet att sedan följa upp utvärderingarna. Elevernas riksförbund vill att det i skollagen ställs krav på att varje ämne ska utvärderas i slutet av varje läsår.

Med hänsyn till att det kan förekomma divergens mellan vårdnadshavare och elev angående elevens utbildning anser vi även att det bör hållas separata möten med elev och vårdnadshavare kring huruvida eleven ska läsa i snabbare takt eller på en högre nivå.

5.1 Allmänt om skolväsendet

I detta kapitel står det, **utan förklaring**, att den anpassade grund- och gymnasieskolan inte innefattas i lagrådsremissens förslag. **Detta avslår Elevernas riksförbund**, med hänvisning till att delaktighet och inflytande ofta bortprioriteras i skolväsendet, men allra värst i den anpassade skolan. Vi hänvisar här till ett krav som Elevernas riksförbund och Ung i FUB

² Dnr U2022/02568

³ CRC/C/SWE/CO/6-7, para 20 (d)

⁴ 4 kap. 9 § i skollagen

gemensamt ställer: möjliggör för eleverna i den anpassade skolan att uttrycka sina åsikter, göra val och påverka sin skolgång.

Vi anser att det är **motsägelsefullt** att regeringen skriver att förslagen i lagrådsremissen förväntas få positiva konsekvenser för “såväl elever utan som med funktionsnedsättningar” (s. 80), utan att varken inkludera den anpassade skolan eller diskutera anledningar till varför den anpassade skolan ej inkluderats.

10. Förslagen och bedömningarna medför inga nya obligatoriska uppgifter för kommunerna

Vi ser två risker med att förslagen i lagrådsremissen inte är obligatoriska:

Risk 1 är att regeringen kan **frånsäga sig ansvaret över den statliga finansieringen via det generella statsbidraget**⁵. Detta kommer till uttryck redan i lagrådsremissen när regeringen delar uppfattningen att tid och resurser kan behöva avsättas, men hänvisar till att förslagen inte är obligatoriska (s. 76).

Risk 2 är likvärdigheten. I lagrådsremissen står det exempelvis att det kan bli svårt för vissa huvudmän av lokala skäl att använda sig av förslagen (s.76). I relation till likvärdigheten noterar vi att regeringen ser förslagen om fjärrundervisning och entreprenad som en lösning (s. 79). Det håller vi med om, men ser en risk att förslaget kan komma att bortprioriteras av vissa huvudmän på grund av ekonomiska och tidsmässiga skäl om de inte är obligatoriska. Utöver att detta går ut över den enskilda eleven ser vi med oro på att förslaget kan leda till en än mindre jämlik kunskapsnivå, samt en mindre likvärdig skola runtom i landet.

6.3 Eleven ska få tid till studierna på en högre nivå

Vi noterar att det i lagrådsremissen står att Elevernas riksförbund tillstyrker detta specifika förslag. Vi vill understryka att vi i föregående remissvar (Dnr U2022/02568) hade en övergripande positiv uppfattning om promemorian, men har inte uttryckt någon åsikt om detta specifika förslag. Vi anser att en individuell bedömning behövs utifrån varje elev, och att bedömningen kontinuerligt ska utvärderas av eleven.

⁵ enligt prop. 2006/07:100 s. 221

7.1 En elev ska kunna genomföra gymnasieutbildningen snabbt

Vi delar regeringens uppfattning att huvudmannen ej behöver samråda med elevens vårdnadshavare eller inhämta vårdnadshavares medgivande gällande om en elev ska kunna genomföra gymnasieutbildningen snabbt. Detta med hänsyn till att den som fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt skollagen.⁶

Övriga synpunkter

Stödjande insatser har försvunnit

I den tidigare remitterade promemorian fanns förslag på stödjande insatser från Statens skolverk, vilka vi noterar tagits bort i lagrådsremissen. Vi **ställer oss frågande till det**, och menar att det bör finnas stödinsatser i form av kompetensutveckling riktade till lärare, personal inom elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen. Detta med hänsyn till att dessa personalkategorier är en viktig komponent för att eleverna ska kunna ta välinformerade beslut kring sin skolgång.

Vi saknar även förslag på hur eleverna ska tillhandahålla kunskap om de nya möjligheterna som lagrådsremissens förslag innebär. Här hänvisar vi till s. 54 i den tidigare remitterade promemorian⁷: “Bristande ledning och stimulans kan enligt Skolinspektionen medföra att eleven aktivt underpresterar i ett försök att passa in [...]”. Särbegåvning och/ eller högpresterande elever uppfattas alltså inte alltid av omgivningen, och det är således grundläggande att eleverna själva har kunskap om lagrådsremissens förslag.

Undertecknas:

Maja Sjögren
Förbundsordförande

Framtaget av:

Astrid Othelius
Politiskt sakkunnig &
pressekreterare

⁶ skollagen (29 kap. 12 §).

⁷ Dnr U2022/02568